

EL COSMÒGRAF ES CONSOLIDA

Xavier Valls Rota

Professorat de Filosofia - Catalunya Central

El festival de filosofia, ciència i art Cosmògraf¹ va tornar a Manresa del 3 al 29 de novembre, en la seva tercera edició, amb un programa² d'actes que inclogué onze propostes culturals com, entrevistes, cinema, xerrades, etc. protagonitzades per convidats de luxe que debateren al voltant de l'eix: dissidència i insubmissió.

Cosmògraf és un projecte per obrir espais públics de reflexió crítica, coordinat i gestionat des de diferents entitats i té la voluntat de fer un exercici debat conjunt amb la presència de convidats experts i noms propis en diferents camps del pensament i la creació que poden aportar els seus coneixements i experiències. El cicle d'activitats es treballa transversalment des de l'ensenyament, les xarxes de la ciutat, els mitjans de comunicació i l'administració.

Cosmògraf està organitzat pel grup de Professorat de Filosofia

¹ Filosofia / Professorat de la Catalunya Central <https://blocs.xtec.cat/filocatcentral/cosmograf/>

² Programa 2019 <http://premsa.manresa.cat/web/files/e269ccdaf-b5939876e301b43654b7327.pdf>

de la Catalunya Central, el Col·legi de Periodistes de la Catalunya Central, el Cercle Artístic de Manresa, l'Agrupació Astronòmica de Manresa, el Col·lectiu Un altra educació és possible, Cine Club Manresa, Manresa 2022 i Òmnium Bages – Moianès; sota la coordinació de la regidoria de Cultura de l'Ajuntament de Manresa.

El programa 2019 ens introduïa als diferents actes de dissidència i insubmissió amb aquestes paraules: "Rosa Parks, Nelson Mandela, Mahatma Gandhi, Millicent Fawcett, Harvey Milk, Josep Maria Xirinacs, Greta Thunberg... La dissidència, la desobediència pacífica i la insubmissió són alguns dels mecanismes més potents de transformació social que té la humanitat. Les normes, les lleis i les estructures socials i de poder acostumen a ser, per definició, estructures immòbils i blindades, amb un fort esperit de conservació. Sense les actituds dissidents i la desobediència civil haurien estat difícils moltes conquestes socials i molts drets fonamentals que avui ens semblen consolidats però que no sempre han estat nostres. En aquest nou volem reflexionar sobre la dissidència i la insubmissió, també sobre els drets individuals i col·lectius, i es-

pecialment sobre el concepte de desobediència pacífica. Per què desobeïm i per què no desobeïm? Què ens fa ser tan obedients? La visió dels dissidents transforma? Quan i per què la societat adopta les idees dissidents? En aquest cicle volem buscar respostes a aquestes i moltes altres qüestions. Us esperem al , perquè el pensament crític és un acte de dissidència i de resiliència en aquest, el nostre temps”

Les activitats s’iniciaren amb la projecció de la pel·lícula “Dovlàtov” (Aleksei German, 2018), inspirada en l’escriptor i periodista dissident rus Serguei Dovlàtov, que el 1979 va emigrar als Estats Units, on va morir onze anys més tard. En l’àmbit científic, la professora de la UPC, Núria Salán, va dissertar sobre “*La cara oculta de la ciència i la tecnologia*”, centrant-se en *la invisibilitat i el silenciament de les dones pel que fa a les seves aportacions en els avenços de la tecnologia i la ciència*. Químic i investigadora, Salán presideix la Societat Catalana de Tecnologia i treballa activament per a la promoció de la dona en les carreres tècniques. En el camp artístic, Núria Güell, l’obra de la qual qüestiona els límits de l’ètica i la legalitat, reflexionà sobre els conceptes de pàtria, patriarcat i identitat a partir de les seves darreres creacions, amb la ponència “*Sobre el mamporreo y otros síntomas*” .

Si bé el pensament i la reflexió són presents en tots els actes del Cosmògraf, és en el vessant filosòfic i social on s’incidí més directament en la temàtica d’enguany. Sota el títol “*Discrepància i dissidència de pensament*”, el filòsof i polític iranià Ramin Jahanbegloo, amb el seu darrer llibre sota el braç , “*L’obligació moral de desobeir*”, prologat en la seva versió catalana per Jordi Cuixart; ens plantejà: <<Per què obeïm? O per què desobeïm?>>, <<“En democràcia no hi ha res acabat”>> <<Sòcrates fou el primer en democratitzar el dissentiment>> << “ si no hi ha diàleg s’ha de buscar de la mateixa manera que si no hi ha un somni l’has de buscar, costí el que costí”>> Pensador i activista social, Ramin ha estat llargament perseguit i represaliat al seu país per la seva lluita no violenta a favor de la democràcia. Per a Ramin, la desobediència civil i l’acció no violenta són la prova del cotó de la democràcia. Actualment dirigeix el Centre Mahatma Gandhi. En relació amb la lluita ecològica, la filòsofa Marta Tafalla, professora de filosofia de la UAB i estudiosa de la relació de la humanitat amb els animals i la natura des d’una perspectiva ètica, exposà “*Pensament ecologista pe fer front a l’ecodidi*” per mitjà del decreixement i la restauració ecològica, un canvi de paradigma al consumisme en un horitzó mot immediat. La filòsofa Fina Birulés ens dispensà sàvies paraules crítiques al voltant de “*La banalitat del mal*”, expressió concebuda per la teòrica política alemanya Hannah Arendt per indicar que algunes persones actuen malvadament d’acord amb les regles del sistema sense reflexionar sobre els seus actes. Quant a les noves involucions i l’avanç de l’ultradreta a Europa, la filòsofa italiana Donatella Di Cesare basà la seva intervenció en la necessitat d’Educar en la memòria històrica per evitar els totalitarismes. Comentà que <<

“Després d’Auschwitz, no hauríem hagut d’acceptar ni un sol camp d’internament a Europa”>> <<Europa necessita un nou projecte polític>> <<Hem de distingir entre memòria i record ... La memòria és instintiva i irreflexiva, deixada a l’espontaneïtat de l’individu; per tant, podria desaparèixer sense deixar rastre. En canvi, el record es confia a la comunitat que es constitueix observant-lo en el present». I, vinculat a la paraula, que és comuna, «el record no es redueix a mantenir la memòria dels fets del passat; els rearticula i, per tant, els actualitza, un fet indispensable en una lectura política que denuncia l’alarmant emergència de l’ara». A més d’exercir com a professora de filosofia teòrica a la Universitat romana de La Sapienza, Di Cesare és columnista del “Corriere della Sera” i ha publicat diversos assaigs, entre els quals “Una guerra civil global” (2017) i “Tortura” (2018). Van completar el programa la presentació de l’assaig “L’ànima del silenci”, del filòsof berguedà Joaquim Sala; la xerrada “Arquitectura soci-

al, cooperació i revolta”, a càrrec de l’arquitecta, urbanista i experta en mediació, participació i resolució de conflictes en l’espai públic, Itziar González Virós; i les entrevistes amb el periodista, escriptor i exdiputat de la CUP, Antonio Baños, i amb la metgessa, teòloga i cofundadora del Procés Constituent Català, Teresa Forcades.

